



جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran
سازمان ملی استاندارد ایران

Institute of Standards and Industrial Research of Iran



استاندارد ملی ایران

۱۵۱۰۰

چاپ اول

ISIRI

15100

1st. Edition

مداخلات پرستاری -

دارو دادن بنا به تقاضای مددجو/ بیمار یا

تشخیص پرستار-آیین کار

**Nursing Interventions -
Administering Drug Based on Client /
Patient's Needs or Nurse's Diagnosis/ PRN
medications - Code of practice**

ICS: 11.020

به نام خدا

آشنایی با سازمان ملی استاندارد ایران

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

نام موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب یکصد و پنجاه و دومین جلسه شورای عالی اداری مورخ ۹۰/۶/۲۹ به سازمان ملی استاندارد ایران تغییر و طی نامه شماره ۲۰۶/۳۵۸۳۸ مورخ ۹۰/۷/۲۴ جهت اجرا ابلاغ شده است. تدوین استاندارد در حوزه های مختلف در کمیسیون های فنی مرکب از کارشناسان سازمان، صاحب نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف کنندگان، صادرکنندگان و وارد کنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان های دولتی و غیر دولتی حاصل می شود. پیش نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی نفع و اعضای کمیسیون های فنی مربوط ارسال می شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادهای در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می شود.

پیش نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان های علاقه مند و ذی صلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می کنند در کمیته ملی طرح و بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می شوند که بر اساس مفاد نوشته شده در استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که سازمان ملی استاندارد ایران تشکیل می دهد به تصویب رسیده باشد.

سازمان ملی استاندارد ایران از اعضای اصلی سازمان بین المللی استاندارد (ISO)^۱، کمیسیون بین المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی های خاص کشور، از آخرین پیشرفت های علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین المللی بهره گیری می شود.

سازمان ملی استاندارد ایران می تواند با رعایت موازین پیش بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و/یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری نماید. سازمان می تواند به منظور حفظ بازارهای بین المللی برای محصولات کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه بندی آن را اجباری نماید. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سازمان ها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سیستم های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست-محیطی، آزمایشگاه ها و مراکز کالیبراسیون (واسنجی) و وسایل سنجش، سازمان ملی استاندارد ایران این گونه سازمان ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن ها اعطا و بر عملکرد آن ها نظارت می کند. ترویج دستگاه بین المللی یکاها، کالیبراسیون (واسنجی) و وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این سازمان است.

1- International Organization for Standardization

2 - International Electrotechnical Commission

3- International Organization of Legal Metrology (Organisation Internationale de Metrologie Legale)

4 - Contact point

5 - Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد

« مداخلات پرستاری - دارو دادن بنا به تقاضای مددجو / بیمار یا تشخیص پرستار - آیین کار »

رئیس:

میرزا بیگی، غضنفر
(کارشناس ارشد کارافرینی)

دبیر:

سالمی، صدیقه
(کارشناس ارشد پرستاری)

اعضاء: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

پروین، لیلی
(کارشناس ارشد پرستاری داخلی-جراحی)

رزم آهنگ، فریبا
(کارشناس ارشد پرستاری)

رضوی، سیده مریم
(کارشناس پرستاری)

شریف زاده، سعیده
(کارشناس ارشد پرستاری)

گل نژاد، توران
(کارشناس ارشد پرستاری)

عبادی، عباس
(دکترای پرستاری)

مصطفوی، اشرف
(کارشناس ارشد پرستاری بهداشت جامعه)

نساج، زهرا
(کارشناس ارشد پرستاری)

نصیری، شمسی
(کارشناس پرستاری)

سوپروایزر بیمارستان مسیح دانشوری

مدیر پرستاری بیمارستان میلاد

رییس دانشکده پرستاری بقیه الله الاعظم (عج)

مدیر پرستاری بیمارستان لبافی نژاد

کارشناس معاونت فنی سازمان نظام پرستاری

سوپروایزر آموزشی بیمارستان فیروزگر

عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران

رئیس کل سازمان نظام پرستاری

سمت و / یا نمایندگی

پیش گفتار

استاندارد "مداخلات پرستاری - دارو دادن بنا به تقاضای مددجو/ بیمار یا تشخیص پرستار - آیین کار" که پیش نویس آن در کمیسیون های مربوط به موجب بند ۵ ماده ۳ قانون سازمان نظام پرستاری مصوب ۸۱/۹/۱۱ مجلس شورای اسلامی توسط سازمان نظام پرستاری تهیه و تدوین شده و در چهل و یکمین اجلاس کمیته ملی استاندارد خدمات مورخ ۸۹/۱۱/۱۲ مورد تصویب قرار گرفته است، اینک به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می شود.

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در مواقع لزوم تجدید نظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدید نظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی استفاده کرد.

منابع و مآخذی که برای تهیه این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است:

۱. بلک و هوکس. پرستاری داخلی و جراحی. ترجمه اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی

۱۳۸۵. تهران جامعه نگر، سالمی.

۲. سازمان نظام پرستاری. استاندارد های خدمات پرستاری. تهران. ۱۳۸۵.

3. Smeltzer, Suzanne C. Hinkle, Janice L. Brunner and Suddarth *Textbook of Medical – Surgical Nursing*. 11th Edition, Philadelphia: Lippincott Co., 2010
4. Judith Schilling. *Nursing Procedures*. Fifth Edition. 2009
5. Karen, Holland. *Mini Encyclopaedia of Nursing*. 2005
6. Lippincott Williams & Wilkins, *Charting Made Incredibly Easy*, 2010
7. Jones & Bartlett Learning, *Nurse's drug handbook*, 2011

مداخلات پرستاری - دارو دادن بنا به تقاضای مددجو/ بیمار یا تشخیص پرستار -

آیین کار

۱ هدف و دامنه کاربرد

هدف از تدوین این استاندارد، شناسایی و اجرای اصول کلی مداخلات پرستاری در دارو دادن بنا به تقاضای بیمار/ مددجو یا تشخیص پرستار جهت تسکین درد، پایین آوردن درجه حرارت بدن، کمک به اجابت مزاج، رفع بی خوابی، تسکین هیجانانگیزی یا رفع حالت تهوع و استفراغ و نمایش طرح گام به گام این خدمت جهت بهبود کیفیت کار، پیشگیری از خطاهای احتمالی و همچنین امکان اجرای یکسان خدمات می باشد. این استاندارد برای موارد زیر کاربرد دارد:

الف- در کلیه بخش های اورژانس، عمومی و تخصصی در صورت نیاز به این خدمت برای ارائه مراقبت های پرستاری یکسان و روشن.

ب- در مراجع قضائی به منظور سندی قیاسی برای بررسی کیفیت اقدامات انجام شده.

۲ مراجع الزامی

مدارک الزامی زیر حاوی مقرراتی است که در متن این استاندارد ملی ایران به آن ها ارجاع داده شده است. بدین ترتیب آن مقررات جزئی از این استاندارد ملی ایران محسوب می شود.

در صورتی که به مدرکی با ذکر تاریخ انتشار ارجاع داده شده باشد، اصلاحیه ها و تجدید نظرهای بعدی آن مورد نظر این استاندارد ملی ایران نیست. در مورد مدارکی که بدون ذکر تاریخ انتشار به آن ها ارجاع داده شده است، همواره آخرین تجدید نظر و اصلاحیه های بعدی آن مورد نظر است. استفاده از مراجع زیر برای این استاندارد الزامی است:

۱-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۴۲، مداخلات پرستاری-گزارش نویسی - آیین کار

۲-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۶۱، مداخلات پرستاری- بررسی دستورات پزشک- آیین کار

۳-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۶۵، مداخلات پرستاری-دادن داروی دستور داده شده - آیین کار

۴-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۸۵، مداخلات پرستاری- آماده کردن دارو برای تزریق از آمپول و ویال- آیین کار

۳ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد اصطلاحات و تعاریف زیر به کار می رود:

۱-۳

پرستار

فردی که موفق به کسب دانشنامه کارشناسی در رشته پرستاری گردیده است.

۲-۳

مددجو/ بیمار

شخصی که برای دریافت خدمات درمانی به یکی از مراکز بهداشتی /درمانی مراجعه می کند.

۳-۳

دستورات در صورت لزوم

PRN^۱

دستورات در صورت لزوم مخفف کلمه لاتین Pro- re-nata می باشد بدین معنا که یک دارو زمانی به بیمار/ مددجو داده شود که مورد نیاز وی باشد.

۴ اهداف مداخله ای

۱-۴ دادن دارو جهت تسکین درد

۲-۴ پایین آوردن درجه حرارت بدن

۳-۴ کمک به اجابت مزاج، رفع بی خوابی، تسکین هیجانات عصبی یا رفع حالت تهوع و استفراغ

۵ حداقل وسایل مورد نیاز

۱-۵ داروی دستور داده شده

۲-۵ وسایل مورد نیاز برای دادن داروی مورد نظر

۶ روش انجام کار

۱-۶ بررسی دستور پزشک در رابطه با دادن داروی P.R.N مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۶۱

یادآوری- دستور پزشک در مورد دستور دارویی در صورت لزوم باید حاوی دوز دقیق (حداکثر و حداقل دوز دارو)، فواصل زمانی یا زمان دقیق در ۲۴ ساعت جهت دادن دارو باشد.

۲-۶ بررسی و مقایسه کاردکس یا کارت دارویی با دستور دارویی ثبت شده در پرونده ی بیمار/ مددجو

۳-۶ برداشتن داروی مورد نظر مطابق با استاندارد ملی ایران شماره های ۱۵۰۶۵ و ۱۵۰۸۵

۴-۶ بررسی هویت بیمار/ مددجو

یادآوری- کنترل هویت بیمار/ مددجو یک بار با نام و نام خانوادگی و شماره تشخیص هویت ثبت شده روی دستبند وی با پرونده بیمار/ مددجو چک می شود و یک بار هم به بیمار/ مددجو گفته می شود که خودش نام و نام خانوادگی و تاریخ تولدش

^۱ - Pro- re-nata

را بگوید و این اطلاعات با پرونده و دستور دارویی بیمار/مددجو چک می شود. اگر بیمار/مددجو قادر به گفتن نام و نام خانوادگی خود نبود با پرستاری که بیمار/مددجو را می شناسد(به عنوان منبع دوم) هویت وی چک می شود.

۶-۵ بررسی حساسیت دارویی و غذایی بیمار/مددجو

۶-۶ توجه به آخرین ساعت دادن دارو، علایم و پاسخ بیمار/مددجو به داروی داده شده

۶-۷ ارزیابی بیمار/مددجو جهت تعیین نیاز وی به دارو

۶-۸ اقدام به دادن دارو چنانچه فاصله زمانی با دستور پزشک تطبیق می کند.

۶-۹ ارزیابی اثربخشی دارو به طور مکرر

۶-۱۰ ثبت اطلاعات و یافته ها مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۴۲ شامل:

الف- نکات مورد بررسی در مورد علایم بیمار/مددجو و علت دادن داروی PRN

ب- نام ، دوز، تاریخ و زمان و طریقه ی دادن داروی PRN

پ- علت دادن داروی PRN و ارزیابی پاسخ بیمار/مددجو به داروی داده شده

۷ شرایط انجام کار

۷-۱ دقت و صحت در انجام کار

۷-۲ ارائه توضیحات لازم به مددجو/بیمار

۷-۳ ثبت دقیق داروی داده شده

۸ شرایط ارائه دهنده خدمت

این فرآیند کار توسط پرستار و در کلیه بخش ها برای مددجو/بیمار انجام می گیرد.

۹ نکات آموزشی

شش حق پرستار برای دادن ایمن دارو عبارتند از :

الف-حق داشتن دستور دارویی نوشته شده ،کامل و شفاف

ب-حق داشتن روش و دوز صحیح تجویز دارو در دستور دارویی

پ-حق دستیابی به اطلاعات کامل بیمار/مددجو

ت-حق داشتن خط مشی های استاندارد برای تجویز دارو

ث-حق دادن دارو به صورت ایمن به بیمار/مددجو و شناسایی مشکلات سیستم

ج-حق مکث و فکر کردن و حصول اطمینان از فرآیند صحیح هنگام دادن

پیوست الف

(الزامی)

حقوق مددجو/ بیمار

الف-۱ مددجو/ بیمار حق دارد در اسرع وقت درمان و مراقبت مطلوب، مؤثر و همراه با احترام کامل را بدون توجه به عوامل نژادی فرهنگی و مذهبی از گروه درمان انتظار داشته باشد.

الف-۲ مددجو/ بیمار حق دارد محل بستری، پزشک، پرستار و سایر اعضای گروه معالج را در صورت تمایل بشناسد.

الف-۳ مددجو/ بیمار حق دارد در خصوص مراحل تشخیص، درمان و سیر پیشرفت بیماری خود اطلاعات ضروری را شخصاً و یا در صورت تمایل از طریق یکی از وابستگان از پزشک معالج درخواست نماید به طوری که در فوریت‌های پزشکی این امر نباید منجر به تأخیر در ادامه درمان یا تهدید جانی مددجو/ بیمار گردد.

الف-۴ مددجو/ بیمار حق دارد قبل از معاینات و اجرای درمان اطلاعات ضروری در خصوص عوارض احتمالی و یا کاربرد سایر روش‌ها را در حد درک خود از پزشک معالج دریافت و در انتخاب شیوه نهایی درمان مشارکت نماید.

الف-۵ مددجو/ بیمار حق دارد در صورت تمایل شخصی و عدم تهدید سلامتی آحاد جامعه طبق موازین قانونی رضایت شخصی خود از خاتمه درمان را اعلام و یا به دیگر مراکز درمانی مراجعه نماید.

الف-۶ مددجو/ بیمار حق دارد جهت حفظ حریم شخصی خود از محرمانه ماندن محتوای پرونده پزشکی، نتایج معاینات و مشاوره‌های بالینی جز در مواردی که براساس وظایف قانونی از گروه معالج استعلام صورت می‌گیرد اطمینان حاصل نماید.

الف-۷ مددجو/ بیمار حق دارد از رازداری پزشک و دیگر اعضای تیم معالج برخوردار باشد لذا حضور بالینی افرادی که مستقیماً در روند درمان شرکت ندارند موقوف به کسب اجازه مددجو/ بیمار خواهد بود.

الف-۸ مددجو/ بیمار حق دارد از دسترسی به پزشک معالج و دیگر اعضای اصلی گروه معالج در طول مدت بستری، انتقال و پس از ترخیص اطمینان حاصل نماید.

الف-۹ مددجو/ بیمار حق دارد با کسب اطلاع کامل از نوع فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی بیمارستان که بر روند سلامتی و درمان او مؤثرند تمایل و رضایت شخصی خود به مشارکت درمانی را اعلام و یا در مراحل مختلف پژوهش از ادامه همکاری خودداری نماید.

الف-۱۰ مددجو/ بیمار حق دارد در صورت ضرورت اعزام و ادامه درمان در سایر مراکز درمانی، قبلاً از مهارت گروه معالج، میزان تجربه‌ها و پوشش بیمه‌های خدمات در مرکز درمانی مقصد مطلع گردد.